

ԱՄՓՈՓԱԹԵՐԹԻԿ

«Պետական նպաստների մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքում լրացումներ կատարելու մասին», «Հայաստանի Հանրապետությունում հաշմանդամների սոցիալական պաշտպանության մասին» օրենքում լրացում կատարելու մասին», «Հայաստանի Հանրապետության ընտանեկան օրենսգրքում փոփոխություն կատարելու մասին» և «Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական օրենսգրքում փոփոխություն կատարելու մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքների նախագծերի փաթեթի Պ-356-12.11.2019-ԱՍ-011/0 նախնական քննարկման համար ներկայացված առաջարկների

ԱՌԱՋԱՐԿԻ ՀԵՂԻՆԱԿԸ	ՆԱԽԱԳԾԻ ԱՅՆ ՄԱՍԸ, ՈՐԻՆ ՎԵՐԱԲԵՐՈՒՄ Է ԱՌԱՋԱՐԿԸ	ԱՌԱՋԱՐԿԸ	ԱՌԱՋԱՐԿՆ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒ ԿԱՄ ՄԵՐԺԵԼՈՒ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՁԵԿՈՒՑՈՂԻ ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆԸ	ԱՌԱՋԱՐԿՆ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒ ԿԱՄ ՄԵՐԺԵԼՈՒ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻ ՈՐՈՇՈՒՄԸ
ՀՀ կառավարություն	«Պետական նպաստների մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքում լրացումներ կատարելու մասին» Պ-356-12.11.2019-ԱՍ-011/0 օրենքի նախագիծ	«Պետական նպաստների մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքում լրացումներ կատարելու մասին» օրենքում լրացվող 4.1 գլխի 17.1-ին հոդվածի 2-րդ մասում սահմանվում է, որ կառավարությունը կարող է սահմանել նպաստ ստանալու իրավունք տվող այլ պայմաններ: Հարկ է նկատի ունենալ, որ իրավունքի իրացման պայմանները չեն կարող սահմանվել կառավարության որոշմամբ: Ընդ որում, այդ պայմանների վերացումը միաժամանակ նախատեսվում է որպես խնամակալության նպաստ ստանալու իրավունքի դադարեցման հիմք: Բացի այդ անհրաժեշտ է հստակեցնել շահառուների շրջանակը (արդյոք խնամակալության նպաստ առաջարկվում է նշանակել միայն առանց ծնողական խնամքի մնացած երեխաների խնամակալների՞ դեպքում, թե՞ նկատի է առնվում նաև այլ շահառուների շրջանակ), իրականացնել համապատասխան հաշվարկներ, որոնք թույլ կտան հասկանալու պետական բյուջե անհրաժեշտ միջոցների չափը, և լրացուցիչ քննարկել խնամակալության նպաստի չափը (այն պե՞տք է համադրելի լինի խնամատար ընտանիքում խնամվող մեկ երեխայի համար տրվող գումարին, թե առաջարկվում է այլ մոտեցում): Խնամակալության ինստիտուտի զարգացումը և խնամակալների աջակցությունը	Ընդունվել է: Հոդվածի 2-րդ մասում սահմանված «կառավարությունը կարող է սահմանել նպաստ ստանալու իրավունք տվող այլ պայմաններ» նախադասությունը հանվել է: Բացի դրանից, հստակեցվել է շահառուների շրջանակը: Խնամակալության նպաստ ստանալու իրավունք կունենան տասնչորս տարին չլրացած անչափահասների նկատմամբ խնամակալ ճանաչվածները, որոնք հաշվառված են խնամակալության նպաստի համակարգում: Ընդունվել է նաև կառավարության առաջարկը՝ լրացումները 8. 1 գլխում	Ընդունվել է:

		նախատեսված է նաև աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարության կողմից մշակված Երեխայի՝ ընտանիքում ապրելու իրավունքի իրացման համալիր միջոցառումների ծրագրով, սակայն, միաժամանակ, այդ աջակցության ձևերը պետք է մանրամասն քննարկվեն՝ հաշվի առնելով այն ռիսկերը, որոնք կարող են առաջանալ երեխայի խնամքի հարցում նյութական խթանի ներդրման դեպքում՝ խուսափելու այն իրավիճակներից, երբ երեխայի խնամքը խնամակալի կողմից կարող է պայմանավորվել առավելապես նյութական շահագրգռվածությամբ՝ ի հակասություն երեխայի լավագույն շահի: Միաժամանակ առաջարկում ենք՝ սույն օրենքի նախագծով օրենքում լրացվող 17.1-ին հոդվածի ձևակերպումից հանել 3-րդ աստիճանի սահմանափակում ունեցող հաշմանդամ ճանաչված անձանց վերաբերող կարգավորումը՝ նկատի ունենալով, որ վերջիններիս նկատմամբ խնամակալություն սահմանվել չի կարող, ինչպես նաև նշված կարգավորումն առավել նպատակահարմար է սահմանել ոչ թե 4.1 գլխով, այլ 8.1 գլխով՝ նկատի ունենալով, որ օրենքի 5-րդ հոդվածում խնամակալության նպաստը սահմանվում է պետական նպաստների ցանկում վերջին կետով (11-րդ կետ):	կատարելու վերաբերյալ: Հանձնաժողովի կողմից կատարված ուսումնասիրությունների արդյունքում պարզվել է, որ ներկայումս խնամակալություն է ճանաչվել թվով 433՝ 0-14 տարեկան անչափահաս երեխաների համար, որոնցից 35-ը ունեն հոգեկան խնդիրներ, իսկ 137-ը հանդիսանում են առանց ծնողական խնամքի մնացած երեխաներ:	
ՀՀ կառավարություն	«Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական օրենսգրքում փոփոխություն կատարելու մասին» (Պ-356/3-12.11.2019-ԱԱ-011/0) օրենքի նախագիծ	«Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական օրենսգրքում փոփոխություն կատարելու մասին» ՀՀ օրենքի նախագծով առաջարկվում է խնամակալություն սահմանել նաև «3-րդ աստիճանի սահմանափակում ունեցող հաշմանդամ ճանաչված» քաղաքացիների նկատմամբ: Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական օրենսգրքի 33-րդ հոդվածի համաձայն՝ «խնամակալությունը և հոգաբարձությունը սահմանվում են անգործունակ կամ սահմանափակ գործունակ քաղաքացիների իրավունքների և շահերի պաշտպանության համար»: Այսինքն՝ գործունակ քաղաքացու նկատմամբ խնամակալություն և հոգաբարձություն չի կարող սահմանվել: Համաձայն ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 31-րդ	Ընդունվել է: Նախագիծը հանվել է փաթեթից:	Ընդունվել է:

		հողվածի 1-ին մասի՝ քաղաքացին, որը հոգեկան խանգարման հետևանքով չի կարող հասկանալ իր գործողությունների նշանակությունը կամ ղեկավարել դրանք, Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքով սահմանված կարգով, կարող է դատարանով ճանաչվել անգործունակ: Այսինքն՝ գործող օրենսդրությամբ անգործունակ ճանաչվել կարող է հոգեկան խանգարում ունեցող քաղաքացին, որի նկատմամբ հետագայում սահմանվում է խնամակալություն: Կարելի է փաստել, որ օրենսդիրը խնամակալության հիմքում դրել է այն անձանց շահերի պաշտպանությունը, ովքեր ի վիճակի չեն ինքնուրույն հասկանալ և (կամ) ղեկավարել իրենց գործողությունները, սեփական գործողություններով քաղաքացիական իրավունքներ ծեռք բերել և իրականացնել, ստանձնել քաղաքացիական պարտականություններ:		
ՀՀ կառավարություն	«Հայաստանի Հանրապետությունում հաշմանդամների սոցիալական պաշտպանության մասին» օրենքում լրացում կատարելու մասին», (Պ-356/1-12.11.2019-ԱԱ-011/0) օրենքի նախագիծ	«ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքում լրացում կատարելու մասին» ՀՀ օրենքի նախագծի ընդունման անհրաժեշտությունը բացակայում է, ինչից ածանցվում է նաև «Հայաստանի Հանրապետությունում հաշմանդամների սոցիալական պաշտպանության մասին» օրենքում լրացում կատարելու մասին» օրենքի նախագիծն ընդունելու անհրաժեշտությունը: Պետք է նշել, որ «Հայաստանի Հանրապետությունում հաշմանդամների սոցիալական պաշտպանության մասին» օրենքի 6.2-րդ հոդվածի համաձայն՝ բժշկասոցիալական փորձաքննության ոլորտում իրավասու պետական մարմնի կողմից հաշմանդամ ճանաչված անձին տրվում է հաշմանդամության խումբ (1-ին, 2-րդ և 3-րդ խումբ), իսկ մինչև 18 տարեկան երեխաներին՝ հաշմանդամ երեխայի կարգավիճակ: Նույն օրենքի 2-րդ հոդվածի համաձայն՝ հաշմանդամն այն անձն է, որը առողջության խաթարմամբ պայմանավորված, կենսագործունեության սահմանափա-	Ընդունվել է: Նախագիծը հանվել է Նախագծերի փաթեթից:	Ընդունվել է:

		կումների հետևանքով ունի սոցիալական պաշտպանության անհրաժեշտություն: Իսկ կենսագործունեության սահմանափակումները անձի ինքնասպասարկման ապահովման ունակության, ինքնուրույն տեղաշարժվելու, կողմնորոշվելու, հաղորդակցվելու, սեփական վարքը հսկելու, ուսումնառելու և աշխատանքային գործունեությամբ զբաղվելու (երեխաների համար՝ նաև խաղալու) կարողությունների կամ հնարավորությունների լրիվ կամ մասնակի կորուստն են (ներառյալ՝ վերականգնման տեխնիկական միջոցների և այլ օժանդակ պարագաների օգտագործմամբ տեղաշարժվելը, տեսնելը, լսելը և (կամ) խոսելը): Այսինքն՝ կենսագործունեության սահմանափակումները վերաբերում են ինչպես ֆիզիկական, այնպես էլ հոգեկան խանգարումներին: Ուստի անձը, որն ունի հոգեկան խանգարում, կարող է ճանաչվել հաշմանդամ (որպիսի փաստը դեռևս բավարար չէ նրա նկատմամբ խնամակալություն սահմանելու համար), իսկ իր գործողությունների նշանակությունը հասկանալու կամ դրանք ղեկավարելու ունակությունից զրկված լինելու դեպքում միևնույն ժամանակ կարող է ճանաչվել նաև անգործունակ, որի հետևանքը խնամակալության սահմանումն է: Հետևաբար, եթե անգամ անձը տառապում է որոշակի հոգեկան հիվանդությամբ, սակայն զրկված չէ իր գործողությունների նշանակությունը հասկանալու կամ դրանք ղեկավարելու հնարավորությունից, ապա վերջինս անգործունակ չի ճանաչվում: Պատահական չէ, որ անգործունակ ճանաչելու գործերով նշանակվում է դատահոգեբուժական փորձաքննություն: Անդրադառնալով որոշակի ֆիզիկական առողջության խաթարումների արդյունքում հաշմանդամ ճանաչված անձանց նկատմամբ խնամակալության սահմանմանը՝ հարկ է նշել հետևյալը. Ֆիզիկական առողջության խաթարումը չի կարող միանշանակ ենթադրել, որ անձը զրկվել է իր		

		գործողությունների նշանակությունը հասկանալու և դրանք ղեկավարելու ունակությունից: Հետևաբար նրանց նկատմամբ խնամակալություն սահմանելը կնշանակի նրանց իրավասուբյեկտության կտրուկ սահմանափակում, նրանց ազատ կամահայտնությունից զրկում, նրանց կողմից իրենց գործողություններով քաղաքացիական իրավունքներ ձեռք բերելու և իրականացնելու, իրենց համար քաղաքացիական պարտականություններ ստեղծելու գործընթացին ոչ իրավաչափ միջամտություն: Այն դեպքերում, երբ անձը, ով որոշակի, զուտ ֆիզիկական կարողությունների սահմանափակման պատճառով չի կարողանում, օրինակ, կնքել գործարքներ, ապա կարող է այդ նպատակով համապատասխան լիազորագիր տալ մեկ այլ անձի՝ կառավարելով քաղաքացիական իրավունքների ու պարտականությունների ստանձնման գործընթացը: Մինչդեռ խնամակալության սահմանման պարագայում նա զրկված է անգամ այդպիսի համաձայնություն տալու հնարավորությունից: Վերոնշյալ դրույթները բացահայտ անհամապատասխանության մեջ են ՀՀ Սահմանադրության և Մարդու իրավունքների եվրոպական կոնվենցիայի հետ:		
ՀՀ կառավարություն	«Հայաստանի Հանրապետության ընտանեկան օրենսգրքում փոփոխություն կատարելու մասին» (Պ-356/2-12.11.2019-ԱԱ-011/0) օրենքի նախագիծ	«Ընտանեկան օրենսգրքում փոփոխություն կատարելու մասին» ՀՀ օրենքի նախագծին, համաձայն որի՝ նախատեսվում է ուժը կորցրած ճանաչել դրա 136-րդ հոդվածի 4-րդ մասը (որի համաձայն խնամակալն ու հոգաբարձուն խնամակալության (հոգաբարձության) տակ գտնվող երեխայի նկատմամբ խնամակալության և հոգաբարձության պարտականությունները կատարում են անհատույց) այն հիմնավորմամբ, որ սահմանվում է խնամակալության նպաստ, ապա գտնում ենք, որ խնամակալության նպաստ սահմանելը չի նշանակում խնամակալության հատուցելիություն: Այն ենթադրում է խնամակալի նկատմամբ պետական սոցիալական աջակցություն: Մինչդեռ Ընտանեկան օրենսգրքի 136-րդ հոդվածի 4-րդ մասի կարգավորումը նշանակում է, որ անձն իր պարտականությունների կատարման համար վճար չի ստանում խնամարկյալից: Հետևաբար առաջարկում ենք ձեռնպահ մնալ նաև Ընտանեկան օրենսգրքում փոփոխություն կատարելուց:	Ընդունվել է: Նախագծերի փաթեթից հանվել է նախագիծը:	Ընդունվել է:

Սրբուհի Գրիգորյան	Նախագծերի փաթեթի վերաբերյալ	Առաջարկում եմ՝ հաշմանդամության արդյունքում անգործունակ ճանաչված անձանց խնամքի ողջ գործընթացը, մինչև հաշմանդամություն ունեցող անձի կյանքի ավարտը խնամակալի համար համարել աշխատանք՝ վճարելով ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքով սահմանված նվազագույն աշխատավարձի չափով՝ յուրաքանչյուր տարին հաշվարկելով, որպես համապատասխան աշխատանքային ստաժ:	Չի ընդունվել: Առաջարկը չի առնչվում նախագծերի այս փաթեթով առաջարկվող լուծումներին: Խնամակալի ստաժի մասին դրույթը ներկայումս առկա է գործող <<Պետական կենսաթոշակների մասին>> ՀՀ օրենքի 29-րդ հոդվածում, ըստ որի՝ խնամակալին տրամադրվում է ստաժ՝ ոչ ավելի քան տաս տարի: Բացի դրանից, առաջարկվող այս փաթեթով առաջարկվում է լուծել սոցիալական աջակցության խնդիր, և ոչ թե կորցրած եկամուտի փոխհատուցման խնդիր:	Ընդունվել է: